

34. Perjantaina 22 päivänä maaliskuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston selonteko ”Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa” 977

Valtioneuvoston selonteko 2/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietintö 3/1996 vp
Äänestykset

Vaalit

1) Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali 978

Lähetekeskustelu

2) Lakialoite laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista valtion eläkelainsäädäntöön ”

Lakialoite 6/1996 vp (Arja Ojala /sd ym.)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Anttila S-L. ja toinen varapuhemies Loukoski sekä edustajat Ala-Nissilä, Halonen, Heinonen, Hellberg, Huttu-Juntunen, Joenpalo, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Karjula, Koskinen M., Kuisma, Kukkonen J., Leppänen P., Lindroos, Luhtanen, Markkula

M., Mähönen, Pykäläinen, Rantanen, Suhola, Taina, Tiusanen ja Vokkolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Ala-Nissilä, virkatehtävien vuoksi edustajat Heinonen ja Huttu-Juntunen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hellberg, M. Koskinen, Kuisma, J. Kukkonen, P. Leppänen, Rantanen ja Suhola sekä tämän kuun 29 päivään sairauden vuoksi ed. S-L. Anttila.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 12—14.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 7, 28, 30—33, 35, 38, 39, 41, 42, 44, 47—49, 51—55, 57, 59, 63, 65, 68, 71, 73 ja 76—78. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Valtioneuvoston selonteko ”Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa”

Valtioneuvoston selonteko 2/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietintö 3/1996 vp
Äänestykset

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään nyt päätös valtioneuvoston selonteosta "Lastensuojelusta kohti lapsipolitiikkaa" annettavasta eduskunnan lausunnosta. Käsitteilyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3, joka sisältää ehdotuksen selonteosta annettavan lausunnon sanamuodoksi. Keskustelu asiasta julistettiin viime keskiviikon täysistunnossa päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Räsänen ed. Jääskeläisen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi lausuntoonsa seuraavan lausuman: "Parhaat tulokset syntymättömien lasten suojaamiseksi alkoholin aiheuttamilta vaurioilta saavutetaan päihdeongelmaisten äitien vapaaehtoisuuteen perustuissa hoitotavoissa, joita tulisi tehostaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä todetaan äitiyshuollon asiantuntijaryhmän vuonna 1990 antaman esityksen mukaisesti, että myös tahdonvastaiset hoitotoimet ovat äärimmäisenä keinona oikeutetut. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin päihdehuoltolain muuttamiseksi sikiön suojelun paremmin huomioon ottavaksi."

Ed. Vistbacka on ed. Myllyniemen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi lausuntoonsa seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa kuluvan vuoden loppuun mennessä eduskunnalle huumepoliittisen selonteon, josta käyvät ilmi riittävät huumeongelman merkittävän pahenemisen estämiseen tähtäävät toimet sekä suunnitelmat mahdollisimman laajasta huumeiden vastaisesta valistuskampanjasta lapsille ja nuorille sekä huumeiden käyttäjien hoidon aukottomasta järjestämisestä."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Räsänen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Räsänen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 21 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 26. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Vistbackan ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön mukaisen lausunnon selonteon johdosta.

Mietinnön ponteen sisältyvä ehdotus mietinnön saattamisesta valtioneuvoston tietoon hyväksytään.

Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 1) asiana on Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi 19 päivästä huhtikuuta 1996 lukien on tullut valituksi ehdokaslistan mukaisesti ed. S-L. Anttila.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Lakialoite laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista valtion eläkelainsäädäntöön

Lähetekeskustelu

Lakialoite 6/1996 vp (Arja Ojala /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A. Ojala: Arvoisa rouva puhemies! Olemme hyvin usein keskustelleet työttömyyden vähentämisestä. Sen toteuttamiseksi kaikki mah-

dolliset käytettävissä olevat keinot tulee ennakkoluultomasti tutkia. Lakialoitteeni on lähtenyt juuri tästä näkökulmasta, sillä olen sitä mieltä, että työttömyys ei parane vain perinteisiä keinoja käyttämällä, vaan uusia ennakkoluultomia keinoja tulee etsiä ja kokeilla.

Koulutettuja nuoria ihmisiä on työttöminä samaan aikaan, kun työelämässä on itsensä loppuunajetuiksi tuntevia henkilöitä, jotka olisivat valmiita antamaan työpaikkansa työttömälle nuorelle. Etenkin raskaampien ja henkisesti kuultavien ammattien harjoittajat olisivat valmiita jäämään pois työelämästä, mikäli siitä ei seuraisi heille suuria menetyksiä eläkkeen osalta siten kuin nykyisin voimassa olevien säännösten perusteella tapahtuu.

Kuten lain perusteluissa kerrotaan, esimerkiksi valtion työsuhteissa edellytetään ns. loppukarensseina viimeisten kuuden kuukauden työskentelyä välittömästi ennen eläkkeelle jäämistä ja työntekijällä on oltava palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden vuoden aikana eläkeikää yhteensä vähintään kolme vuotta. Mikäli henkilö päättää työsuhteensa näistä loppukarensseista poiketen, tulee hän oikeutetuksi eläkkeeseen vasta 65 vuoden iässä mahdollisen alemman ammattikohtaisen eläkeiän sijasta. Samalla hän menettää eläkkeensä kokonaiskertymässä.

Nykyisessä vaikeassa työllisyystilanteessa tulisi ikääntyneimmille työntekijöille sallia mahdollisuus jäädä pois työstä jo ennen säädettyä eläkeikää siten, että he säilyttäisivät oikeutensa alennettuun ammattiinsa perustuvaan eläkeikään. Eläkekertymäksi muodostuisi luonnollisesti se kertymä, joka on kertynyt palvelussuhteen päättymiseen mennessä. Toisin sanoen ns. tulevan ajan eläkettä ei maksettaisi.

Otan selventävän esimerkin. Opettajat voivat vanhan eläkesäädöksen mukaan jäädä eläkkeelle jo 60-vuotiaina, erityisopettajat jopa 55 vuoden iästä lähtien. Hyvin monet ovat äärettömän väsyneitä ja toivoisivat voivansa antaa vaativan tehtävänsä uusille vereksille voimille, mutta se ei käy päinsä edes sapattivapaata pitämällä, koska heidän on oltava nykysäädöksen mukaan työelämässä viimeisten kuuden kuukauden ajan ennen eläkkeelle siirtymistä.

Minusta sellainen säädös tulee poistaa. Täten annamme paljon kritiikkiä saaneelle ryhmälle myös mahdollisuuden osallistua näihin säästötalkoisiin omalta osaltaan. Paljonhan on väitetty, etteivät hyvin toimeentulevat keski-ikäiset ja vanhemmat joutu säästöistä kärsimään, ja sehän

on ihan totta. Lakialoitteeni nimittäin edellyttää, että henkilö voi jäädä pois työelämästä kolme vuotta ennen eläkeikänsä alkamista, kuitenkin aikaisintaan 58 vuoden iässä, mutta hän ei saa saada mitään yhteiskunnan tukea sinä aikana. Hänen on siis pärjättävä kolme vuotta omalla kustannuksellaan. Sen jälkeen kun hän täyttää oman eläkeikänsä, hän saa sen eläkkeen, jonka hän on kartuttanut työssäoloaikanaan, ei siis siltä ajalta, jonka hän on omalla kustannuksellaan pois työelämästä. Täten lakialoite ei lisää valtion tai kuntien kustannuksia, vaan päinvastoin vähentää niitä.

Lakialoitteeseen sisältyy myös vaatimus, että vapaaksi tulevalle paikalle on palkattava työtön. Uskon tällaisella pienelläkin mahdollisuudella olevan jonkin verran käyttöä. Laki on määräaikainen kolmen vuoden koeajalla, jotta kyetään näkemään, paljonko tällaista mahdollisuutta käytetään hyväksi. Tosiasiahan on se, että tämä sopii julkiselle sektorille luontevasti ja siksi aloitetaan valtioon työ- tai virkasuhteessa olevista työntekijöistä. Kuntaan työ- tai virkasuhteessa olevien osalta vastaavat poikkeukset tulisi tehdä kunnalliseen eläkesääntöön.

Arvoisa rouva puhemies! Olen vakuuttunut, että tämän tapaisella lain muutoksella on työttömyyttä alentava vaikutus. Koska lisäksi laki-aloitteen on allekirjoittanut 110 kansanedustajaa, löytyy siihen uskovia eduskunnan enemmistö. Toivon aloitteelle pikaista valiokuntakäsittelyä.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. A. Ojalan tekemä lakialoite on ihan hyvä. Odotan, että se menisi nopeasti eteenpäin, kuten ed. Arja Ojala itsekin totesi.

Tämän tyyppisiä aloitteita on tehty useampiakinkin aikaisemmin. Ed. Pirkko Peltomo on tehnyt aloitteen palkansaajien sukupolvenvaihdo seläkkeestä, joka sinällään tähtää samaan ajatukseen. Tosin se on siltä osin erilainen, että siinä tulisivat kustannukset vähän toisella tavalla ohjatuiksi valtion osalta ja myös henkilö saisi korvausta siltä ajalta eli eläkettä. Siinä mielessä ed. A. Ojalan esitys on kannatettava ja hyvä.

Mitkä ovat työllistämisen kynnyksiä liittyen myös eläkekeskusteluun? Olen huolestuneena pannut merkille, että jotkut ovat pitäneet työttömyysturvaa isona kynnyksenä, jonka takia työtä ei oteta vastaan. Kuitenkin jos tänä päivänä ihmisillä olisi töitä, niin en usko, että yksikään ihminen jättäisi sitä ottamatta. Pohjimmltaan siinä on takana kuitenkin ajatus, että jos ei ota

vastaan työtä, tulee karenssi. Kaikilla tämän tyypillisillä puheilla työttömyysturvan madaltamisesta vain ruokitaan tavallaan levottomuutta ihmisten keskuudessa.

Totean ed. Arja Ojalan aloitteeseen lisäksi, että hän perusteluissa mainitsee oikein, että me joudumme ennakkoluulottomia toimenpiteitä etsimään tässä yhteiskunnassa, millä tavalla työttömyyttä voidaan voittaa, ja tämä on yksi hyvä esimerkki siitä. Toivoisin, että samassa yhteydessä käsiteltäisiin myös muut aloitteet, ed. Pirkko Peltomon tekemä lakialoite sukupolvenvaihdoseläkkeestä samoin kuin tekemäni laki-aloite, jossa esitin työeläkelain muuttamista sillä tavalla, että 55-vuotiaat voisivat jäädä eläkkeelle. Siinä ei tilalle oteta ihmistä, koska eläkkeelle jää työtön ihminen. Kun arveltaisiin, ettei hänellä ole mahdollisuutta päästä työhön, siis katsottaisiin työvoimatoimistossa, että hänen sijoittumismahdollisuutensa ovat heikot tai hänen työkykynsä alentunut, niin tällainen ihminen pitäisi päästää eläkkeelle. Toivoisin, että nämä käsiteltäisiin samassa yhteydessä yhdessä, jotta nämä olisivat mahdollisia.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Olen myös yksi ed. A. Ojalan aloitteen allekirjoittajista. Kuten aikaisemmin on jo todettu, 110 kansanedustajaa on allekirjoittanut tämän aloitteen. On mielenkiintoista nähdä, millä tavalla parlamentarismi Suomessa toimii eli ottaako hallitus omissa valmisteluissaan, jotka koskevat eläkepolitiikkaa, huomioon 110 kansanedustajan eli eduskunnan enemmistön tahdon. Epäilen, että ei ota.

Meillä on kokemusta viime hallituksesta, joka vähät välitti saman sisältöisistä eduskunta-aloitteista toimien aivan päinvastaiseen suuntaan. Viime hallituksen aikanaan korotettiin sekä työttömyyseläkkeelle että yksilölliselle varhaiseläkkeelle pääsyn ikärajaa. Näyttää siltä, että myös tässä suhteessa Lipposen hallitus jatkaa Ahon hallituksen jalanjäljillä. Vaikuttaa siltä, että ne toimenpiteet, joihin hallitus suuntautuu, pikemminkin lähtevät eläkeiän korottamisesta kuin esimerkiksi eläkeiän valikoivasta alentamisesta.

Itse olen sitä mieltä, että poikkeuksellinen aika vaatii poikkeuksellisia toimenpiteitä. Siksi olisi välttämätöntä se, että esimerkiksi 55 vuotta täyttäneet pitkään työelämässä olleet voisivat päästä halutessaan ennenaikaiselle eläkkeelle, nimenomaan sukupolvenvaihdoseläkkeelle, jotta näin turvataisiin myös nuorille työttömille mahdolli-

suus päästä työpaikalle, usein elämänsä ensimmäiselle.

Ministeri A l h o : Arvoisa puhemies! Päinvastoin kuin ed. Laakso epäili, tätä asiaa on kuitenkin selvitetty muun muassa valtion työmarkkinalaitoksessa siitä syystä, että valtion työntekijöiden joukossa on monia, jotka ovat siinä tilanteessa, että katsovat voivansa jäädä ennen varsinaista eläkeikää ikään kuin palkattomalle virkavapaalle. He ovat esittäneet toivomuksen myös siitä, että varsinaisen eläkkeen alkaessa eläke ei pienenesi eikä heitä rangaistaisi tästä ratkaisusta.

Tässä on oikeastaan enää pieni tekninen ongelma, jota selvitetään. Kysymys on siitä, miten voidaan välttää se, että tuona aikana, jolloin henkilö ikään kuin on palkattomalla virkavapaalla, hän ei käyttäisi muita etuuksia hyväksi, mikä on se mekanismi jolla tämä voidaan pois sulkea. Ainakaan valtion työmarkkinalaitoksen puolelta ei ole esteitä, että tässäkin asiassa edetään eduskunnan tahdon mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Ed. Laakson puheenvuoron johdosta sanon muutaman sanan tämän hetkisestä eläketilanteesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Meillähän on vanhuuseläkeikä 65 vuotta. 64-vuotiaista enää 10 prosenttia on mukana työelämässä. Silloin, kun vanhuuseläkeikä Suomessa määriteltiin, suomalaisten terveydentila ja odotukset eliniästä olivat ihan toisenlaiset kuin tänä päivänä. Kansanterveystilanne on parantunut olennaisesti, sydän- ja verisuonitauteihin kuolleisuus on parinkymmenen vuoden aikana laskenut puoleen ja syöpäsairauksista parannutaan. Kaikesta tästä huolimatta suomalaiset eivät jaksa olla työelämässä muutamia kymmeniä vuosia sitten säädettyyn vanhuuseläkeikään asti. Meidän täytyy pohtia, mitä suomalaisen työelämän sisällössä on tapahtunut.

Yli 55-vuotiaista suomalaisista noin 40 prosenttia on eläkkeellä, kun osuus muissa Pohjoismaissa on noin 20 prosenttia, ja kun mennään yli 60-vuotiaisiin, niin eläkkeelläoloprosentti on jo yli 80. Se tarkoittaa sitä, että meillä on paljon osaavia käsiä pois maksamasta sosiaali- ja eläketurvamme. Se tarkoittaa työssä käyvien maksujen korotuspaineita. Se tarkoittaa sitä, että meidän täytyy siinä asiassa edetä hallitusti. Suomalainen työeläkejärjestelmä on rakentunut sille, että sitä parempi eläke, mitä pitempään työelämässä on, ja myös sosiaaliturvamme muu raken-

ne on sellainen, että pitempään työssä olemista palkitaan.

Jos ajatellaan suomalaista elatussuhdetta tällä hetkellä, niin 1990 yksi suomalainen työssä käyvä elätti itsensä lisäksi toisen suomalaisen. Tällä hetkellä yksi työssä käyvä elättää itsensä lisäksi puolitoista. Kun katsomme suomalaista ikärakennetta, niin vanhuusväestön osuus lisääntyy suomalaisista. Lisäksi työttömyys tulee alas, mutta ilmeisesti tuskallisen hitaasti, joten työssä käyvän väestön määrä ei tule dramaattisesti lisääntymään väestöennusteiden valossa. Se tarkoittaa sitä, että elatussuhde ei tule tapahtumaan kovin suurta helpotusta lähivuosina.

Eläkeasioissa täytyy edetä hallitusti. Tälläkin hetkellä meillä on mahdollisuus päästä työelämästä pois, eläkkeelle erilaisin järjestelyin. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia yhdessä, että työntekijä jää työttömyyspäivärahalle 53 vuoden ja yhden kuukauden ikäisenä, ja työttömyyden jatkona häämöttää työttömyyseläke. Tätä järjestelmää on käytetty suomalaisessa yhteiskunnassa viime vuosina runsaasti. Se ei ole kuitenkaan johtanut siihen, että toisesta päästä olisi otettu nuoria työntekijöitä työelämään mukaan. Kahden vuoden kuluttua meillä on se tilanne, että suuret ikäluokat ovat tässä ratkaisevassa 53 vuoden iässä. Jos silloin suurin joukoin lisäksi siirrytään eläkejärjestelmän piiriin — ensin tietysti ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin — niin se tarkoittaa, että elatussuhde tulee muuttamaan entistä ahdistavammaksi.

Minusta nämä ovat ne tosiasiat, jotka täytyy ymmärtää silloin, kun me vaadimme joukoittaisia uusia eläkepäätöksiä. Mutta ed. A. Ojalan aloitteessa, niin kuin ministeri Alho sanoi, on aivan oikeaa henkeä. Tämän tyyppisiä ratkaisuja pitää selvittää. Siinä on olennaisena myös työmarkkinaosapuolten väliset sopimukset, että näin voidaan tehdä. Se myös osaltaan sopii ajattelutapaan siitä, että eläketurva kertyy koko työelämän aikaisesta työpanoksesta, eikä enää tuijoteta näihin juuri ennen eläkkeelle jäämistä oleviin työvuosiin.

Näitä yksilöllisiä aloitteita ja ratkaisuja pitää selvittää ja samalla hallitusti asiassa edetä, muuten työssä käyvien sosiaaliturvamaksukyky ei kestä.

Ed. A. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella ollut ilo kuulla molempien ministereitten, sekä Alhon että Mönkäreen, kannanottoja lakialoitteistani. Näyttää siltä, että ilmeisesti se on etenemässä hyvään suuntaan.

Toivon, että se todella saa toteutuksensa mahdollisimman pian, sillä kuten ministeri Mönkäre lopuksi tuossa totesi, niin tilannehan on se, että tämä ei ainakaan lisää valtion kustannuksia. Pääinvastoin se vähentää niitä saattamalla nuoren työttömän työelämään pois työttömyyskorvauksen piiristä ja toisaalta antamalla myös asianomaiselle henkilölle mahdollisuuden osallistua säästötalkoisiin omalla kustannuksellaan. Hänään elää kolme vuotta ennen eläkeikänsä korroillaan tai millä muulla tavalla katsoo hyväksi niin, että hän ei saa mitään valtion varoja. Näin ollen toivoisin, että tällaisetkin mahdollisuudet todella tulisi käyttöön.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Laakso ei varsinaisesti valehdellut, mutta hän oli nirso totuuden kanssa moittiessaan edellistä hallitusta kylmäkiskoisuudesta kansanedustajien esitysten suhteen. Edellinen hallitus suhtautui hyvin myönteisesti kaikkiin järkeviin ajatuksiin, otti niistä myös käytäntöön asioita ja sillä perusteella pystyi aikanaan tämän maan talouden rakenteet muuraamaan uudelleen. Tämä hallitus nyt sitten ... Saa nähdä, kuinka tässä käy. Joka tapauksessa on turha moittia edellistä hallitusta.

Rouva puhemies! Näitä eläkelakiehdotuksia on täällä useita. On muun muassa työttömyyteen perustuvia ikäpolvenvaihdoseläkkeitä, nyt tämä, joka on tässä esitettyä. Täällä ministerit hyvin suopeasti suhtautuvat näihin, mutta jos katsoo esimerkiksi tätä samaa asiaa koskevaa eduskuntakyselyä, jonka olen aikanaan tehnyt, sain hyvin kylmäkiskoisia ja nuivan vastauksen. Samalla tavalla tulee tietysti tällekin lakialoitteelle käymään, jonka itsekin olen kyllä allekirjoittanut. Lakialoite koskee sellaisia ihmisiä, joiden taloudellinen asema on erinomaisen hyvin kunnossa. He pystyvät jäämään muutamia vuosia ennen eläkeikää pois töistä, jos niin haluavat. Niitä varmasti on. Aloite on sikäli positiivinen, vaikka se ei meidän työttömyyskysymyksiämme ratkaise, että tämä varmasti toteutuessaan antaisi enemmän työpaikkoja kuin ns. sapattivapaa. Tämä on ehdottomasti siinä mielessä parempi ehdotus.

Minä kuitenkin toivon, kun täällä on niin paljon tämän hyvän hallituksen kansanedustajia — valtaosa allekirjoittajista on hallituksen tukijoita — että vaikuttaisitte ryhmäkokouksissanne ministereihinne sillä tavalla, että tätä viedään eteenpäin. Eihän tämä muuten mene, jollette te vaikuta siellä sisäisesti, ettei meidän tarvitse täällä pu-

hua tästä asiasta. Tämä ei mitään vaikuta, mutta siellä otatte ministeriä vähän kurkusta kiinni ja sanotte, että tämä toteutetaan, niin toteutuuhan se. Eikö totta?

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on todellakin ollut useita lakialoitteita, jotka liittyvät eläkelainsäädäntöön. Olen nähnytkin niin, että ne ovat osa työttömyyden hoitoa. On haluttu nimenomaan ratkaista asioita niin, että pääsisimme työttömyyden puolittamistavoitteeseen. Toki kaikki kansanedustajat varmasti tiedämme, että eläkevastuut painavat, emmekä voi tehdä yleistä eläkeiän alentamista. Sen takia pitäisikin keskittyä nimenomaan yksittäisiin asioihin, jotka nykyisessä eläkelainsäädännössä ovat ongelmallisia.

Ed. A. Ojalan tekemä aloite on nimenomaan hyvä siinä mielessä, että annetaan mahdollisuus täysin omalla taloudellisella vastuulla jäädä pitämään sapattivapaata, jolloin yhteiskunnan ei siihen tarvitse osallistua. On uskomatonta, jos tällaista ei sallita. Nykyinen lainsäädäntömme onkin sen tyyppinen, että pitää nimenomaan olla juuri ennen eläkkeelle jäämistä työelämässä. Poikkeus on vain työttömyysturva, joka jatkaa ns. jälkikarensssia. Olen nähnyt, että se voi aiheuttaa myös sen, että työnantajat mielellään antavat työntekijälle ikään kuin mahdollisuuden hakeutua työttömäksi, jopa suorastaan pakottavat vanhempia ihmisiä jäämään työttömiksi sen vuoksi, että tässä tapauksessa jälkikarenssi ei kulu.

Olen sitä mieltä, että on aivan oikein, että jälkikarenssi ei työttömyyden aikana kulu. Mutta tällaiset ikään kuin väärinkäytökset tässäkin asiassa ovat hankalia vain sen vuoksi, että meidän lainsäädäntömme on sellainen, että nimenomaan juuri ennen eläkeikää täytyy olla työssä.

Niillä ihmisillä, jotka ovat ihan oikeasti jääneet työttömäksi, taas työttömyyden pitkittyessä saattaa käydä niin, että kun työmarkkinatuki ei taas jatka jälkikarenssiaikaa, eläkekertymä voi sen takia jäädä pienemmäksi. Se tuntuu taas aika kohtuuttomalta, että henkilö, joka on ollut 30 vuotta työelämässä mukana ja maksanut eläkevakuutusmaksuja, ennen eläkkeelle jäämistään pitkittyneen työttömyyden takia voi menettää paljonkin eläkkeestään.

Sen takia minusta kaikki tämän tyyppiset lakialoitteet, joissa nykyisen työeläkelainsäädännön ja eläkelainsäädännön epäkohtia pyritään korjaamaan, tulee ottaa tosissaan. Olen ollut erittäin pahoillani siitä, että ed. Peltomon lakialoite, joka

tällä hetkellä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä, on kohdannut hyvin paljon ennakkoluuloisia asenteita. Olen siitä erittäin pahoillani, että tätä ei voi siellä asenteettomasti ja avoimella mielellä käsitellä. Toivon, että tämä lakialoite saa sellaisen käsittelyn.

Ed. Peltomo: Arvoisa rouva puhemies! Olen itse myös allekirjoittanut ed. Arja Ojalan lakialoitteen ja toivon, että se saa myönteisen ja ennakkoluulottoman käsittelyn, kuten ed. Huotari puheenvuorossaan sanoi.

Oma lakialoitteeni on tehty heti viime toukokuuskuun vaihteessa ja kymmenen kuukautta sen jälkeen se on nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ensimmäisen kerran ollut käsiteltävänä. Kaikki nämä lakialoitteet, jotka tähtäävät todellakin tähän, että eläkkeelle voisi helpommin päästä, liittyvät nimenomaan suurtyöttömyyteen ja siihen, että nuoret saisivat töitä. Tällä hetkellä mielestäni meillä ei ole yksinkertaisesti varaa jättää nuoria vuosiksi työttömäksi. Se tietää sitä, että näistä nuorista ei kohta ole työntekijöiksi eivätkä he pysty enää olemaan myöskään eläkkeen maksajia, kun he syrjäytyvät elämästä.

Kaikki keinot, jotka hiukankin edesauttaisivat sitä, että työpaikkoja saataisiin, ovat tarpeen, koska muulla tavalla niitä ei synny siinä vauhdissa kuin pitäisi, jotta työttömyys laskisi. Siinä mielessä tulisi ehdottomasti tämän kaltaiset aloitteet huomioida vakavasti. Tällä hetkellä meistä jokainen, joka on työssä, maksaa noin 30 000 markkaa pelkkiä työttömyysmenoja vuodessa. Itse ainakin olen todennut useampaan kertaan, että maksaisin mieluummin 30 000 markkaa sen eteen, että joku nuori saisi todellakin töitä, ja meillä olisi tulevaisuuden ihmisiä, jotka myös pystyvät elämään ja saavat toivoa, että heillä joskus on ehkä myös pysyvämpää työtä.

Ed. Lindqvist: Arvoisa rouva puhemies! Näen myös kyseisen lakialoitteen, jonka olen allekirjoittanut, yhtenä keinona vaikean tilanteen hallinnassa. Kyllähän nyt on jo useita vuosia yritetty löytää ratkaisuja, eikä yhtä suurta ratkaisua ei varmasti löydy, vaan se on koottava monista pienistä palasista. Meillä todella on yhteiskunnassa sellaisia toimihenkilöitä ja työntekijöitä, joiden talous on siinä kunnossa, että he voivat jo siirtyä ja jättää työpaikkansa toiselle. Miksi me lainsäädännöllä tämän estäisimme? Kaikkien sellaisten toimenpiteiden, jotka voidaan tehdä lainsäädännön avulla, pitäisi olla eduskunnassa hyvin ripeässä käsittelyssä. Syytelyt, että edelli-

nen hallitus sitä ja tätä, eivät varmasti johda mihinkään kenenkään lausumina, vaan yhteistyötä varmasti tarvitaan niin nyt kuin tulevaisuudessaakin vaikean työttömyyden nujertamiseksi.

Ed. H o l o p a i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Arja Ojalan lakialoite on saanut hyvän vastaanoton, koska sen on allekirjoittanut yli puolet kansanedustajista. Kaikki mahdollinen työllistämisen eteen on tehtävä, vaikka askeleet olisivatkin pieniä eivätkä toisi välttämättä niin valtavaa tulosta. Julkisella sektorilla on todellakin toteutettu tarpeellisiakin uudistuksia, mutta ehkä joiltakin osin uudistukset ovat tuoneet työpaikoilla todella kovaa loppuun palamista. Seuraukset ovat nyt näkyvissä, sekä fyysisellä että psyykkisellä puolella on tapahtunut palamisia.

Lakialoitteen seurauksena ilmeisesti aika moni nuori saisi töitä. Nimenomaan haluan korostaa nuorten työllistämistä. On tärkeää, että nuoret tuntevat itsensä tärkeäksi osaksi yhteiskuntaa. Nyt on puhe julkisesta sektorista, mutta samalla lailla on tärkeää seurata myös avoimen sektorin ylipalamisia ja tehdä mahdollisuuksien mukaan tarvittavat toimenpiteet myös näiden välttämiseksi. Ihmettelin kieltämättä, vaikka osin olenkin ihan samaa mieltä kuin ministeri Mönkäre, kun hän ihmetteli, miksi ei jakseta. Ei jakseta, koska ollaan loppuunpalaneita. Tämä ainakin osaa työntekijöitä ja viranhaltijoita koskettaa.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! On tietenkin myönteistä se, että hallitus selvittää asioita. Ongelma vain on se, että asioita on selvitetty nyt eduskunnasta toiseen. Me esimerkiksi selvitimme useissa seminaareissa, useissa asiantuntijakeskusteluissa aloitetta, joka koski 55 vuotta täyttäneiden, pitkään työelämässä olleiden ikääntyneiden työntekijöiden sellaista väliaikaista eläkelakia, jonka avulla he voisivat päästä eläkkeelle ja nuori työtön saisi tätä kautta työpaikan. Yli puolet kansanedustajista oli aloitteen takana niin kuin tälläkin hetkellä. Viime eduskunnassa aloite ei edennyt. On myönteistä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on ottanut aloitteen edes käsittelyyn.

Haluan aivan suoraan kysyä ministeri Mönkäreltä: Mikä on ministeri Mönkäreen mielestä hallituksen linja suhteessa eläkeiän korottamiseen? En ole toistaiseksi pannut merkille ainoatakaan hallituksen kannanottoa, jossa hallitus ilmoittaisi tavoitteekseen edes eräiltä osin sellaisen järjestelmän luomisen, jossa nykyistä aikaisem-

min voisi päästä eläkkeelle. Olen huomannut, että erästä hallituksen päätöstä, joka koskee työllisyysohjelmaa, on tulkittu näin. Työllisyysohjelman toteuttamisessahan on tarkoitus parantaa ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien työllistämisedellytyksiä koulutusta ja kuntoutusta lisäämällä, mikä sinänsä on myönteinen asia. Mutta olen huomannut, että esimerkiksi omassa ryhmässäni tätä päätöstä on tulkittu siten, että ikään kuin tätä kautta suuntauduttaisiin pitkään työelämässä olleiden, nyt työttöminä olevien eläkeiän alentamiseen. Onko hallitus suuntautunut tällaiseen vai ei?

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Ei meillä vanhuuseläkeiän suhteen tarvitse tehdä mielestäni mitään muutoksia, kunhan nyt suomalaiset saavuttaisivat edes 65 vuoden iän työelämässä. Niin kuin äsken totesin, hyvin harva, yhdeksän kymmenestä luopuu jo sitä ennen, uupuu taipaleelle. Ei ole tarkoitus korottaa eläkeikää.

Mitä tulee ikääntyneisiin pitkäaikaistyöttömiin, heidän osaltaan on käynyt ilmi, että heidän joukossaan on lukuisia sellaisia, joiden työkyky on alentunut siinä määrin, että he eivät ole niin sanotusti oikealla momentilla. He eivät ole enää työttömiä, vaan heidän kuuluisi olla eläkkeellä. Nyt vaikuttaa vähän siltä, että suomalaisten luottamus yksilöllisten eläkepäätösten oikeudenmukaisuuteen on horjunut, ja sitä me tällä hetkellä selvitämme sosiaali- ja terveysministeriössä. Voi olla, että pelkkä selvittely jo johtaa siihen, että tapahtuu korjaantumista asiassa. Lisäksi lisäbudjetissa, joka nyt on eduskunnassa, tullaan panostamaan tähän asiaan, näiden ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien läpi käymiseen ja sieltä työkyvyttömyyden seulomiseen, jolloin työkyvyttömyyseläkkeelle pääsy on se ratkaisu, joka heille kuuluu. Muut yrittävät vanhuuseläkeikään asti, jos terveys sen sallii.

Ed. R i m m i : Rouva puhemies! Ed. A. Ojalan aloite on erittäin tervetullut nykyiseen korkeaan työttömyysaikaan, kuten moneen kertaan on sanottu, samoin myös ed. Peltomon aloite, joka luonteeltaan on samanlainen kuin aikaisemmin ed. Marjatta Stenius-Kaukosen ja viime kaudella myös ed. Vuorensolan. Nyt asiasta on kolmas aloite, ja rohkenen toivoa sitä, että myös tämän aloitteen osalta voitaisiin edetä.

On aika kummallista mielestäni se, että emme yhteiskunnassa kykene katsomaan eläkemenoja ja työttömyysturvamenoja sillä tavalla, että voi-

simme järkevästi näitä rahoja käsitellä. Varjelaan tavallaan työttömyysturvamenojen rahakassaa ja toisaalta eläkevaroja eikä kyetä katsomaan kokonaiskansantaloudellisesti ja näiden ihmisten kannalta, mikä ratkaisu millekin olisi parasta.

Ministeri Mönkäre kysyi, miksi ei jakseta. Kannattaa muistaa se, että tuossa iässä olevat ihmiset ovat työhistoriansa alkuvaiheessa ainakin jo olleet esimerkiksi työelämässä tilanteessa, jossa työelämän suojeleminen, työntekijöiden suojeleminen on ollut hyvin olematonta. He ovat silloin jo saaneet alkuun monia vikoja ja vammoja. Lisäksi tänä päivänä työelämässä vauhti on yhä kovempi ja yhä kiihtyvämpi. Lamaa ja turvattomuutta hyväksi käyttäen valitettavasti työnantajatkin ovat erittäin hälskisti käyttäneet tilannetta hyväkseen.

Päinvastoin kuin me odotamme, että ihmiset pysyisivät työelämässä pitempään terveisinä, minua pelottaa se, että eivät pysy, ellemmä saa myös muutoksia siihen suhtautumiseen, joka työelämässä tällä kertaa on. Työterveyshuolto ja ihmistä huolehtiminen on taantunut.

Sosiaali- ja terveysministeri Mönkäre: Arvoisa puhemies! Kun on kaksi kertaa todettu, että olisin ihmetellyt sitä, että suomalaiset eivät jaksa työelämässä, haluan korjata sen näkemyksen. Minä tiedän sen hyvin omakohtaisesti oman työni kautta ja monesta muustakin syystä. Tiedän, että työpaikoilla on vähennetty työvoimaa. Erityisesti julkisessa palvelujärjestelmässä, sosiaali- ja terveydenhuollossa ihmiset ovat jo kolme vuotta sitten osoittaneet uupumisen oireita, kun ei ole sijaistyövoimaa ja työpaine on kasvanut. Sama koskee varmasti suomalaista työelämää kauttaaltaan.

Tiedän myös, että kiinnostus työterveydenhuollon järjestämiseen on vähentynyt jo nykyisen laman aikana selvästi. Ei ole enää sellaista innokkuutta erilaiseen ennalta ehkäisevään, työkykyä ylläpitävään toimintaan kuin oli aikaisemmin. Työterveyslääkärit ja työterveyshuollossa työskentelevät terveydenhoitajat ovat kiinnittäneet siihen huomiota. Meidän pitäisi taas saada tämä henki suomalaiseen työelämään, että työntekijän työkyky on äärettömän arvokas asia. Se on yrityksen menestyksen mitta. On olemassa jo projekteja, joissa on osoitettu, miten työnantajan panostus siihen, että työntekijät hoitavat kuntoaan esimerkiksi kuntoilemalla, on johtanut suoraan markkamäärän kasvuun yrityksen taseissa. Tämän hyvä työnantaja ja yrittäjä jo tietää.

Ed. Kokkonen: Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä ministeri Mönkäreen kanssa siitä, että elämä on mielialakysymys. Se, osallistuuko työelämään ja millä mielellä, on hyvin pitkälti kiinni siitä, miten asian hahmottaa korvien välissä.

Aika monella on sellainen mieliala nykyään, että pelastautukoon eläkkeelle, ken voi. Tämän tyyppiset aloitteet mielestäni ruokkivat tätä mielialaa. Olisinkin kysynyt, kun on viime aikoina keskusteltaessa esimerkiksi lapsipoliittisesta selonteosta erittäin paljon puhuttu markoista, siitä mitä mikään maksaa: Onko aloitteentekijä tai joku muu, joka lämpimästi on aloitteen puolesta puhunut, laskenut, mitä tämä maksaa?

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Siitä voisi jatkaa, että ed. Kokkonen kantoi huolta, mitä tämä maksaa, koska minustahan tämä ei maksaa mitään. (Eduskunnasta: Ikiliikkuja löytyy!) Tämä aloitehan on tavallaan ikiliikkuja. Tällaisia jos etsitään lisää — tämä ei sinällään yhteiskunnalle tuo lisää kustannusta, jos ihminen jää huilimaan saamatta etuutta — sehän on kaikki hyväksi.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on sellainen asenne ja meidän puhumme siitä sillä tavalla, että keskiarvoluvut osoittavat, että alle kuuskymppisenä jäädään eläkkeelle jne., mutta kokonaisvaltaista tarkastelua harvemmin tehdään, niin kuin ed. Rimmi taisi puheenvuorossaan todeta. Katsotaan vain yhteen putkeen. Katsotaan, mitä eläkekassat joutuvat lisäkustannuksia maksamaan, mutta ei katsota tavallaan sitä toista putkea, mitä ne nuoret ihmiset, jotka ovat työttöminä, tulevat maksamaan aikanaan, kun he eivät koskaan pääse töihin. Heille tulee hyvin pitkä sellainen jakso, joka tavalla tai toisella joudutaan pitämään yllä myös yhteiskunnan toimesta.

Sen takia, vaikka tämä ei mikään kyselytunti olekaan, olisin ministeri Mönkäreeltä halunnut kysyä: Onko tätä peilattu sillä tavalla myös nuorten ihmisten työhönpääsyn kannalta kokonaiskustannuksiltaan, mitä se maksaa? Onko edullisempi, että lasketaankin vanhemmasta päästä eläkkeelle sellaisia, jotka haluavat? Tällä hetkellä ei näytä mitään ihmepatenttiratkaisua olevan, että työttömyys laskisi hetkessä sillä tavalla, että kaikki halukkaat ihmiset, jotka pystyvät töihin, pääsevät työhön.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Minusta puheena olevat aloitteet, niin ed. Peltomon kuin ed. A. Ojalankin aloite, nykyisessä tilantees-

sa on nähtävä ensisijaisesti keinona vaikean työtömyystilanteen voittamiseksi siten, että nuorille ihmisille tarjottaisiin mahdollisuuksia sijoittua työelämään ja väsyneille, jo pitkään työelämässä olleille tarjottaisiin vapaaehtoisia mahdollisuuksia siirtyä sivuun.

Mitä tulee eläkepolitiikkaan, siinä ovat isomat asiat niin sanotusti kysymyksessä. On meidän väestörakenteemme, ovat huoltosuhteet tulevaisuudessa. Siinä, minkä takia suomalaiset työntekijät tuntevat halukkuutta ja tarvetta hakentua eläkkeelle, on suuri syy työpaikoilla, niissä olosuhteissa, niissä työmenetelmissä, niissä valta-asetelmissa, kaikessa siinä, mitä työntekijät joutuvat tänä päivänä kokemaan, yhä kovempaa hiostamista, epävarmuutta, työsuhteet ovat lähes kaikki epätyypillisiä, määräaikaaisia. Ei se ole ihme, jos siinä tilanteessa, kun ikää tulee ja voimat vähenevät, tulee tarve löytää jokin ratkaisu, joka on henkilökohtaisesti ehkä turvalliseman tuntuinen, vaikka se taloudellisesti on useimmissa tapauksissa tietysti paljon huonompi.

Minusta työelämässä ei pidä pysähtyä siihen, että järjestetään kuntoutusta, koska kuntoutusta tarvitaan sen jälkeen, kun on jo jotakin menetetty, kun on tullut kuntoutustarvetta. Työelämää pitää kehittää sillä tavalla, että siellä ei syntyisi edes kuntoutustarvetta vaan työntekijät pysyisivät todella terveisinä ja myös työhaluisina mahdollisimman pitkään. Siitä huolimatta kannatan joustavia eläkejärjestelyjä työhistorian loppuvaiheessa sillä tavalla, että on mahdollista päästä aikaisemmin eläkkeelle. Miksei jossain tapauksissa, jos voimat ja työhalut ovat suuret, voisi myös jatkaa työhistoriaansa vähän pitempään kuin ehkä joku toinen.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Ymmärrän sen pelon, mikä varmasti ministeri Mönkäreellä ja hallituksellakin on nyt, kun suuret ikäluokat ovat tulossa siihen ikään, että aletaan harkita mahdollisia eläkeratkaisuja.

Mutta se, mistä näissä aloitteissa ensisijassa on kyse, on väliaikaisista toimenpiteistä nykyisessä poikkeuksellisessa tilanteessa. Esimerkiksi SAK on esittänyt, että olisi vuoden ajan voimassa laki, joka mahdollistaisi pitkään työelämässä olleiden, ikääntyneiden työntekijöiden siirtymisen vapaaehtoiselle sukupolvenvaihdoseläkkeelle huomioiden nimenomaan sen, että nuoret työtömät pääsisivät tätä kautta ensimmäisen kerran kiinni työelämään. Kysymys ei olisi mistään pysvästä ratkaisusta, vaan nykyisen suuren työt-

tömyystilanteen vaatimasta poikkeuksellisesta toimenpiteestä.

Ongelma vain on se, että tällä hetkellä yhteiskunnassa selvästikin kysymys eläkeiästä on taistelun kohteena. Ne, jotka ovat itse pitkään olleet työelämässä, näkevät välttämättömäksi helpotusta esimerkiksi työeläkkeellepääsyn tulkintaehtoja nykyisestä. Nythän työkyvyttömyyseläkkeelle ei oikeastaan pääse muuten kuin, että tulee lääkäriille pää suurin piirtein kainalossa. Usein vielä silloinkin vakuutusyhtiön lääkäri kyllä hylkää ensimmäisellä kerralla eläkehakemuksen edes näkemättä potilasta.

Toisaalta on selvä vaatimus siitä, että eläkeikää korotettaisiin. Eläkekomitea 2000 muun muassa esittää, että elleivät muut toimenpiteet auta, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle pääsyn tulkintaehtojen kiristäminen, niin on siirryttävä myös suoraan eläkeiän korotukseen. Tätä viime hallitus toteutti kahden eläkejärjestelmän osalta. Todettakoon, että ed. Aittoniemi vastusti viime kerralla näiden molempien eläkeikärajojen korottamista. Nyt hän sanoo, että on turha moitita edellistä hallitusta eläkepolitiikasta.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Ed. Laakso yrittää nyt väen väkisin vääntää tähän tällaista vastakkainasettelua ja dramatiikkaa, kun sitä ei ole. Olen yrittänyt ihan asiallisesti lähestyä asiaa ymmärtäen sen monet puolet ja tuoden esille erilaiset asiaan vaikuttavat tekijät.

Nyt on syytä todeta, että eläkehakemuksista erään viimeisimmän selvityksen mukaan 85 prosenttia hyväksytään. Ei voida puhua, että meillä olisi laajamittainen eläkehakemusten hylkääminen. Mutta yksilöllisistä varhaiseläkkeistä on todettu, että niitten hylkäämisiä tapahtuu tällä hetkellä hieman enemmän kuin aikaisemmin. Juuri tätä me nyt yritämme selvittää eri eläkelaitoksista, onko tapahtunut laajemminkin pientä muutosta hylkäyskäytännössä. Emme tiedä sitä. Ei ole vielä aihetta puhua eläkekriteereitten muuttamisesta tai uudenaiaisista työkyvyttömyyseläkkeen määritysperusteista.

Ed. Uotilalle totean sen, että ihan oikein koko työelämäkokonaisuus, myös työelämän lainsäädännöt, luovat sitä ahdistusta, jota työntekijä tällä hetkellä tuntee. Mutta en siitä anna kyllä periksi, etteikö työkykyä ylläpitävä kuntoutus, se, mitä omien korvien välissä tapahtuu ja mitä työntekijä itse tekee oman työkykynsä eteen, etteikö se olisi merkittävää kaiken sen muun ympäröivän elämän muutosten lisäksi.

Ed. Peltomö: Puhemies! Väli aikaista kaikki on vain, ja toivon ainakin, että suurtyöttömyys on väli aikaista. Siihen nähden täällä on ansiokkaasti tuotu todella esille se, että näitä lakialoitteita on tehty nimenomaan hoitamaan suurtyöttömyyttä ja saamaan nuorille kipeästi kaivattua työtä.

Minusta ei pidä syyllistää sisukkaita suomalaisia työntekijöitä, jotka ovat 30-40 vuotta tehneet töitä, raskasta työtä tehtaissa, milloin missäkin. Tämä sukupolvi näkee nyt juuri sen tilanteen, että heidän vuoronsa olisi vapaaehtoisesti siirtyä eläkkeelle ja antaa mahdollisuus nuorelle, joka pääsisi edes ensimmäiseen työpaikkaansa kiinni. Ja kun on kysymyksessä todellakin vapaaehtoisuus, niin eihän tämä tarkoita sitä, että kaikki lähtisivät pilvin pimein eläkkeelle. Moni haluaa jatkaa oman työkykynsä ja kuntonsa mukaan ihan normaaliin vanhuuseläkeikään saakka. Mutta tällä keinolla aivan varmasti joi-takin, ehkä satoja, muutama tuhat ihmistä kuitenkin lähtisi eläkkeelle ja takaisi nuorelle työpaikan.

Vielä näistä kustannuksista. Todella kalliiksi tulee myös kuntoutus. Yli 55-vuotiaita, raihnaisia ihmisiä kovasti kuntoutetaan ja yritetään, että he vielä pääsisivät työelämään. En jaksa uskoa siihen. Nyt työssäolevaa väkeä, neljä-viisikymppisiä, pitäisi todella katsoa, että he pystyvät sitten jatkossakin tekemään töitä, kun meidän ikärakenteemme pakostakin vanhenee.

Helsingin Sanomissa oli selvitys, että keskimääräinen eläke olisi noin 5 800 markkaa kuukaudessa ja nuoren kohdalla tulisi säästöä 3 900 markkaa. Siihen on laskettu asumis- ja toimeentulokustannukset. Selvitin tilannetta Porin sosiaalitoimesta, ja tämän nuoren kohdalla asumis- ja toimeentulokustannukset ovat aivan liian alhaiset. Elikkä jos periaatteessa kustannuksia lasketaan, niin tämä on todella kustannusneutraali.

Ed. A. Ojala: Arvoisa puhemies! Minä olen ministeri Mönkäreen kanssa ihan samaa mieltä siitä, että työelämässä jaksamiseen tulee panostaa ja nimenomaan työterveyshuoltoa ja kuntoutusta kehittää. Se valitettavasti vain ei tahdo enää auttaa niitä ihmisiä, jotka ovat olleet hyvin pitkään työelämässä jo tähän mennessä. Tänäään soitti eräs mieshenkilö, joka on 61-vuotias. Hän on ollut 45 vuotta työelämässä. Eiköhän olisi korkea aika antaa hänen levätä ja päästä ansaitsemilleen eläkepäiville. Tästä syystä minusta pitää olla eri vaihtoehtoja ihmisillä käytettävissä.

Ed. Kokkonen väitti kummallisesti, että minun aloitteeni ruokkii työelämästä poisjääntiä ja ihmetteli mitä tämä maksaa. Tämä osoitti sen, että jos hän terveydenhuollon ammattilaisena olisi lukenut koko aloitteen ja sen perustelut, niin hän olisi ymmärtänyt mistä on kysymys. Mutta ilmeisesti hän ei ollut edes lukenut sitä eikä ilmeisesti edes kuunnellut puheenvuoroani, koska tämähän ei maksa valtiolle mitään. Jos ihminen jää omalla kustannuksellaan kolme vuotta aikaisemmin kuin hänen eläkeikänsä on työelämästä pois ja päästää sinne tilalle nuoren työttömän, jonka työttömyysturvakulut menevät silloin myös pois, niin ei tämä maksa mitään. Päinvastoin tämähän tuottaa valtiolle ja myös kunnille. Näin ollen se mahdollisuus, mikä näille ihmisille tällöin annetaan osallistua näihin säästötalkoisiin omalla kustannuksellaan, on minusta todellakin erinomainen asia, jos tämä saadaan vietyä eteenpäin.

Sen verran vielä, että ed. Peltomon aloitetta on verrattu tähän. Ne ovat todellakin hieman erilaiset. Olen myös ed. Peltomon aloitteen allekirjoittanut ja toivon sillekin myönteistä käsittelyä.

Ed. Takula: Arvoisa puhemies! Tämä ed. Arja Ojalan aloite on kannatettava ja kun hän viittasi ed. Peltomon aloitteeseen, minullakin on ollut ilo ja etuoikeus allekirjoittaa nämä molemmat. Jos tällaisella pontevuudella, millä ed. Arja Ojala tätä aloitetta on tehnyt ja siitä meille täällä taas kalliisti todistanut, tätä viedään eteenpäin, niin minä uskon, että jo tuolla otteella saadaan työttömyyttä vähennettyä. Toisaalta minusta on kallis asia se, että myös nuorista kannetaan huolta ja siitä, että nuoret voisivat työllistyä tänä aikana. Sen vuoksi olen itsekin tämän lähtenyt allekirjoittamaan. On selvää, että kun me elämme poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa, missä keinot ovat vähissä, niin tällaisetkin konstit, joskin väliaikaisina, toimivat. Kun ed. Arja Ojala on sieltä Tampereelta, niin muistaakseni edesmennyt tamperelainen Kalle Kaihari jo sanoi, että kun keinot ovat vähissä, niin konstit alkavat.

Joka tapauksessa tämä on sellainen konsti, mikä toteutuessaan, uskon, kyllä elvyttää myös tietyltä osin kotimarkkinoita, kun nuori saa vapautuvan työpaikan. Ajattelen nuoren miehen elämää ja sielun maisemaa. Hän ehkä ottaa vaimon, ostaa auton ja alkaa hankkia yhteistä kotia. Kulutuskysyntä lähtee siltä osin arkielämän todellisuuden tasolla liikkeelle.

Mutta ennen kaikkea minä olen iloinen siitä, että 110 kansanedustajaa on allekirjoittanut tä-

män ed. A. Ojalan aloitteen. Olen varma, että tässä on näytön paikka työllisyyden ja yhteisvas-
tuun hallitukselle. Tässä on se näytön paikka,
kun yli puolet kansanedustajista on allekirjoitta-
nut ja oppositio tukee tätä hanketta. Viedään
tämä läpi ja tältä osin helpotetaan nuorten työt-
tömien tilannetta ja näytetään, että konsteja löy-
tyy, kun löytyy sitä tahtoa ja otetta, sitä draivia,
mitä ed. A. Ojalakin on täällä esittänyt.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ai-
van oikein, ed. Laakso. Olen aina vastustanut
eläkeiän korottamista, ja sen vuoksi olen henki-
lökohtaisesti vahvasti näiden aloitteiden muka-
na. Toisin sanoen menköön puolueen kunnia,
kunhan säilytetään oma.

Mutta kun totesin aikaisemmin, että hallitus-
ryhmät ovat hyvin voimakkaasti mukana ja tässä
aloitteessa on paljon allekirjoituksia, niin se on
hyvä ja positiivinen asia. Teillähän on valta ja
voima. Erityisesti sydäntä lämmittää se, että täs-
sä keskustelussa hallituspuolueet ovat käyttäneet
90 prosenttia puheenvuoroista, kun pitäisi olla
pääinvastoin, toisin sanoen opposition röykyttää
asiaa. Minä olen kyllä vähän häpeissäni myös
keskustan osalta siitä, että täällä muutama has-
su, vähän toisen luokan kansanedustaja istuu,
kun pitäisi olla köyhän kansan asialla ja tässä
poikkeuksellisesti hallitusryhmät ja vasemmisto
ovat olleet kovasti tukemassa tätä esitystä.

Tämä on positiivinen asia, koska teillä on val-
ta ja voima. Jos olisi ollut toisinpäin eli keskusta
ja oppositio olisi täältä räksyttänyt, sillä ei olisi
ollut mitään merkitystä. Mutta nyt minäkin suh-
taudun kyllä positiivisesti aikaisempaan puheen-
vuorooni viitaten. Eli kun siltä puolelta alkaa
ääni kuulua tällä tavalla, niin on jotakin toivoa,
että jotakin tapahtuu.

Ed. Virtanen: Arvoisa puhemies! Minä-
kin allekirjoitin tämän aikoinaan ja olin kyllä sitä
mieltä, että tämä on erittäin kannatettava juttu.
Minä vain eniten ihmettelen, minkä takia tätä ei
haluta. Mikä tässä on se, mikä tökkii? Onko

täällä edelleen jossain työmarkkinoilla jotain ka-
teutta tai pelätäkö tässä, että tulevaisuudessa,
kun suuret ikäluokat tulevat, ihmiset tällä menol-
la hylkäävät Suomen valtion kokonaan, jos me
olemme näin kyynisiä ja epäsolidaarisia, niin
kuin edellinen hallitus näytti tien tähän markki-
navoimaiseen välinpitämättömyyteen. Jos tam-
moinen lakikin tehtäisiin vaikka väliaikaisena-
kin, niin se jotenkin mahdollistaisi sen, että ihmi-
set todella hylkäisivät oman valtakuntansa ja
valtionsa?

Tämmöiset ed. Aittoniemen loogiset älyttö-
myydet siitä, että toisella kädellä sanotaan, että
tämä mahdollistaisi hyväosaisten siirtymisen ai-
kaisemmin eläkkeelle ja saman puolueen edusta-
ja sanoo aivan oikein, että jotkut ovat jo saavut-
taneet sen tason, että he voisivat siirtyä alta elä-
kkeelle, niin minun mielestäni tämä kyllä kuvastaa
ed. Aittoniemen aikoinaan jo populistista juttua.
Ollaan muka pienen asialla ja silti on epäloogi-
nen aukko, että eikö pienen asialla olla juuri
silloin, kun väistytään tieltä pois ja annetaan
nuorille ja heikommassa asemassa oleville ihmi-
sille tilaa. Eli minä ainakin koen, että jos minulla
menee vähän paremmin ja muuta, niin minä mie-
lelläni voisin väistyä silloin, jos minä selviäisin
jollain muullakin. Minä alan vähän jo ihmetellä
kyllä tiettyjä kannanottoja tähän asiaan. Toivon
tämmöiselle aloitteellisuudella menestystä myös
ed. Peltomon ja muiden osalta.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

